

TÜRK HALK ÇALGILARI

-7-

NAĞRA

Murat KARABULUT

Uygur Türkleri arasında «neara» adı verilen bu çalgı, memleketimizde Tasavvuf ve Mehter Musikisinde kullanılan «kudüm»e benzemektedir. Etimolojik izahını başka bir yazımıza bırakarak, Uygur Türkleri arasında yaşatılan bu çalgıyı anlatmakla yetineceğiz.

Uygur Türkleri arasında kullanılan neara ile yurdumuzda kullanılan nağra arasında bir takım farklılıklar bulunmaktadır. Anadolu'da kullanılan nağra bir çeşit davul tipinde olup, ondan uzunluğu ile ayrılır. Koltuk arasına konarak el ile, iki ayak arasına konularak da çubukla çalınır. Anadolu'daki bu çalgı tesbitlerimize göre Kars, Ağrı ve Artvin yörelerinde kullanılmaktadır.

Uygur Türkleri arasında kullanılan nağra ise, yan yana getirilmiş iki küp şeklindeki ağaç darbukadan meydana gelmektedir. Bunların biri diğerinden biraz daha

küçüktür. Üzeri deri ile kaplı olup deriler kasnakla tutturulmuştur. Büyük olan nağranın derisi daha kalındır. Böylece daha gür ve pes sesler elde edilmektedir. Soğuk havalarda özelliğini kaybeden deriler sık sık ısıtılmak durumundadır. Çalmada ise kalemden biraz daha kalın iki çubuk kullanılmaktadır. Çubukların uçları bez bağlıdır. Uygur Türkleri arasında kullanılan nağra bayram günleri (Kurban ve Ramazan) sabah ezanından önce çalınmaya başlanır, ezan başlar başlamaz kesilir; ezan bittikten sonra tekrar çalınmaya devam edilir. Çoğu zaman zurna ile birlikte çalınır. Bu arada ise semai andıran geleneksel oyunlar oynanır.

Vurmali çalgılar grubu içinde yer alan nağranın Uygur Türkleri arasında farklı şekillerde adlandırıldığı da olmaktadır: Nağra'ya Hoten ve Yarkent'te Nağır Yağaç, Kaşgar'da ise Nağırçak da denilmektedir.

